

UDKAST TIL LOV
OM
RETTE TIL FOTOGRAFISKE
BILLEDER

MED
TILHØRENDE ANMÆRKNINGER

UDARBEJDET AF
DEN AF UNDERVISNINGSMINISTERIET I 1939 NEDSATTE
KOMMISSION I SAMARBEJDE MED TILSVARENDE
FINSKE, NORSKE OG SVENSK
KOMMISSIONER

J. H. SCHULTZ A/S
UNIVERSITETS-BOGTRYKKERI
KØBENHAVN
1951

Det administrative bibliotek
Slotsholmsgade 12
1216 København K
Tlf. (01) 122517

Umfeld- und Umweltwissenschaften

Postfach 1015
50669 Köln

0221 4949-1

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
1. Beretning om kommissionens arbejde	5
2. Lovudkast i dansk, finsk og norsk skikkelse	7
3. Bemærkninger til foranstående lovudkast	18
A. Almindelige bemærkninger. Historisk oversigt. Nugældende lovgivning. Lovudkastets baggrund	18
B. Bemærkninger til de enkelte paragraffer	27

Det administrative bibliotek

Slotsholmsgade 12
1216 København K
Tlf. (01) 122517

1. Beretning om kommissionens arbejde.

Den kommission, som i 1939 blev nedsat med henblik på udarbejdelse af udkast til ensartede love på forfatter- og kunstnerrettens område i de nordiske lande, havde oprindeligt ikke taget spørgsmålet om beskyttelsen for fotografiske billeder med i sit arbejde. Kommissionen anså sin opgave for at være begrænset til det stof, som hidtil i de nordiske lande traditionsmæssigt har været behandlet i lovene om forfatterret og kunstnerret, i første linie de egentlige litterære, musikalske og kunstneriske frembringelser. Fotografibeskyttelsen, som altid i de nordiske lande har været reguleret gennem særlige love, var i de første år ikke med i kommissionens overvejelser.

Imidlertid opstod der efter ophøret af verdenskrig nr. 2 et stærkt ønske fra de interesserede kredsers side om en revision af fotografibeskyttelseslovene i de forskellige nordiske lande, hvilke love havde vist sig særdeles mangelfulde i forskellige henseender, ikke mindst den danske lov af 13. maj 1911, der i alt væsentligt er en gentagelse af 1865-loven og må betegnes som komplet forældet og ubrugbar i praksis. Der opstod derefter naturligt den tanke at henvise dette spørgsmål til den siddende forfatter- og kunstnerretskommission.

De danske delegerede i den nordiske forfatter- og kunstnerretskommission, departementschef *Fr. Graae* og professor, dr. jur. *Torben Lund*, rejste i 1947 over for det danske udvalg for nordisk lovsamarbejde spørgsmålet om, hvorvidt beskyttelsen for fotografier ikke burde gøres til genstand for fælles-nordisk lovbehandling, og udvalget anbefalede senere undervisningsministeriet, at dette fandt sted. I en skrivelse af 15. november 1947 meddelte undervisningsministeriet herefter de danske delegerede, at spørgsmålet ønskedes gjort til genstand for overvejelser inden for kommissionen med henblik på udarbejdelsen af et lovudkast. Tilsvarende udvidelse af kommissoriet blev givet de øvrige nordiske landes delegerede af deres regeringer.

Ved det møde, som kommissionen afholdt i Oslo i februar 1948, blev der udarbejdet et første udkast til lov om eneret til fotografiske billeder. Dette udkast blev forelagt forskellige i sagen interesserede organisationer. Det danske udkast blev således tilstillet Dansk fotografisk forening, Den danske forlæggerforening, Danske Journalisters fællesrepræsentation og Danske Dagblades fællesrepræsentation. For indholdet af de svar, der er modtaget, er der givet ort rede i det efterfølgende under motiverne til de enkelte paragraffer.

Under kommissionens sidste møde, der blev afholdt i København i sept.—okt. 1949, enedes man om nye udkast til i det væsentligste ensartede danske, finske, norske og svenske fotografilove.

Kommissionen har under udarbejdelsen af fotografilovs-forslaget haft følgende sammensætning:

Fra Danmark:

Departementschef *Fr. Graae*, (død juni 1948),
Professor, dr. jur. *Torben Lund*.

Fra Finland:

Präsidenten för Högsta Förvaltningsdomstolen, jur. dr. *U. J. Castrén*.
Justitierådet (højesteretsdommer) *Harald Brunou*.

Fra Norge:

Højesteretsdommer *Edvin Alten*.
Højesteretsdommer *Sigurd Fougner*.

Fra Sverige:

Hs. Eksecellence, Rigmarskalk, jur. dr. *Birger Ekeberg*.
Professor, jur. dr. *Gösta Eberstein*.
Byråchef i Justitiedepartementet *Erik Hedfeldt*.

I det efterfølgende vil ved siden af det danske lovudkast findes gengivet de publicerede finske og norske lovudkast. Det svenske udkast, som endnu ikke er offentliggjort, har derimod ikke kunnet optrykkes, men det kan forventes, at det følger hovedlinierne i de her optagne lovudkast.

Motiverne er delt i en almindelig og en speciel del. I den almindelige del findes en historisk redegørelse og en mere generel oversigt over spørgsmålet om beskyttelse af fotografier, herunder en behandling af delte spørgsmål, set i international belysning og en redegørelse for den nugældende fotografilovs samt nærværende lovudkasts forhold til den nye BerNerkonvention af 1948.

Den specielle del indeholder motiver til de enkelte lovparagraffer.

Det bemærkes, at lovudkastet i terminologisk henseende er lagt så nær som muligt op ad det udkast til lov om ophavsret til litterære og kunstneriske værker, som kommissionen har publiceret i sin betænkning af februar 1951. Dette udkast har også dannet model for selve indholdet af visse af bestemmelserne i fotografi-lovs-udkastet, navnlig bestemmelserne om erstatning, retsforfølgning o.s.v.

I udarbejdelsen af det første lovudkast af februar 1948 deltog fra dansk side såvel departementschef *Graae* som professor *Torben Lund*. Efter departementschefens død i juni 1948 har det endelige lovudkast fra dansk side samt nærværende betænkning måttet udarbejdes af *Torben Lund* alene. Det sidste udkast indeholder dog ikke større afvigelser på væsentligere punkter i forhold til det første, af departementschefen tiltrådte udkast.

/ august 1951.

Torben Lund.

LOVUDKAST I DANSK, FINSK OG NORSK
SKEIKKELSE

Dansk tekst.

Udkast

lit

lov om retten til fotografiske billeder.

§ 1.

Den som fremstiller et fotografisk billede har, med de i denne lov angivne indskrænkninger, eneret til gennem fotografi, tegning, grafisk fremstilling eller anden teknik at fremstille eksemplarer af billedet og at gøre det tilgængeligt for almenheden.

Som fotografiske billeder anses også billeder, som er fremstillet på en med fotografiering ligearartet måde.

Fremstilleren benævnes i denne lov fotograf.

§ 2.

Fotografen har ret til at blive navngivet i overensstemmelse med, hvad god skik kræver, såvel på eksemplarer af billedet som når det gøres tilgængeligt for almenheden.

Han har også krav på, at billedet ikke ændres eller gøres tilgængeligt for almenheden på en måde, som krænker hans anseelse som fotograf.

§ 3.

Som fotograf anses, når ikke andet er oplyst, den, hvis navn, firma eller alment kendte mærke på sædvanlig måde er påført eksemplarer af billedet.

Finsk tekst.

Förslag

till

lag om rätt till fotografisk bild.

1 §.

Den som framställt fotografisk bild har, med de inskränkningar som nedan stadgas, uteslutande rätt att genom fotografi, teckning, grafisk framställning eller annan teknik framställa exemplar av bilden och göra den tillgänglig för allmänheten.

Som fotografisk bild anses även bild, som framställs genom ett med fotografi jämförligt förfarande.

Framställaren kallas i denna lag fotograf.

2 §.

Då exemplar av fotografisk bild framställs eller bilden göres tillgänglig för allmänheten, skall fotografen angivas i överensstämmelse med vad god sed kräver.

Bilden må icke ändras eller göras tillgänglig för allmänheten på ett sätt som är kränkande för framställarens anseende som fotograf.

3 §.

Såsom fotograf anses, där ej annat visas, den vars namn, firma eller allmänt kända signatur på sedvanligt sätt angivits på exemplar av bilden eller då denne göres tillgänglig för allmänheten.

Norsk tekst.

Udkast
til
lov om rett til fotografiske bilder.

Den som fremstiller et fotografisk bilde har en ved denne lov avgrenset enerett til å fremstille eksemplarer av bildet og gjøre det tilgj engelig for almenheten, enten det gjengis ved fotografering, tegning, grafisk fremstilling eller annen teknikk.

Som fotografiske ansees også bilder som er fremstillet på en med fotografering likeartet måte.

Fremstilleren kalles i denne lov fotograf.

§ 2.

Fotografen har rett til å bli nevnt som god skikk tilsier så vel på eksemplarer av bildet som når det gjøres tilgj engelig for almenheten.

Han har også krav på at bildet ikke endres eller gjøres tilgj engelig for almenheten på en måte som krenker hans anseelse som fotograf.

§ 3.

Som fotograf anses, når ikke annet er opplyst, den hvis navn, firma eller alment kjente merke på sedvanlig måte er påført eksemplarer av bildet eller blir oppgitt når det gjøres tilgj engelig for almenheten.

Dansk tekst.

§ 4.

Af et fotografisk billede må enkelte eksemplarer fremstilles til privat brug, men de må ikke udnyttes i andet øjemed.

§ 5.

I tilslutning til kritiske og videnskabelige fremstillinger er det tilladt at gengive offentliggjorte fotografiske billeder, men kun enkelte billeder hidrørende fra samme fotograf.

I et værk til brug ved undervisning kan offentliggjorte fotografiske billeder medtages i tilslutning til teksten.

Fotografen har krav på et vederlag, som hver af parterne i tilfælde af uenighed kan kræve fastsat af undervisningsministeriet.

Ejeren af et fotografisk billede har ret til at udstille det offentligt uden fotografens samtykke.

Et fotografisk billede kan også forevises offentligt ved hjælp af billedoverføring eller anden teknisk indretning i sammenhæng med undervisning. Det samme gælder ved foredrag, som holdes uden vederlag, såfremt adgangen er fri og foredraget ikke tjener erhvervsøjemed, eller såfremt det afholdes udelukkende i velgørende, almindelige eller andet almennyttigt øjemed.

§ 8.

Er et fotografisk billede udført efter bestilling, må det ikke fremstilles i flere eksemplarer eller gøres tilgængeligt for almenheden uden bestillerens samtykke. Fotografen kan dog udstille billedet på sædvanlig måde i reklameøjemed, såfremt bestilleren ikke forbyder det.

Bestilleren af et portræt kan uden fotografens samtykke lade det gengive i aviser,

Finsk tekst.

4 §.

Av fotografisk bild må enstaka exemplar framställas för enskilt bruk. Vad sålunda framställts må ej utnyttjas för annat ändamål.

5 §.

I anslutning till kritisk eller vetenskaplig framställning må offentliggjorda fotografiska bilder återgivnas, dock endast enstaka bilder framställda av en och samma fotograf.

6 §.

I arbete till bruk vid undervisning må i anslutning till texten intagas offentliggjorda fotografiska bilder.

Fotografen äger rätt till ersättning, som i händelse av tvist bestämmes på sätt genom förordning stadgas.

7 §.

Exemplar av fotografisk bild må av ägaren offentligt utställas.

Fotografisk bild må ock visas offentligt genom bildöverføring eller annan teknisk anordning, där det sker i samband med undervisning, så ock i anslutning till föredrag, som hålles utan ersättning och antingen är avgiftsfritt och ej heller eljest anordnat i förvärvssyfte eller ock framföres utslutande för välgörande ändamål eller i folkbildnings- eller annat allmännyttigt syfte.

8 §.

Är fotografisk bild utförd på beställning, må ej ytterligare exemplar framställas eller bilden göras tillgänglig för allmänheten utan samtycke av beställaren. Fotografen äger dock på sedvanligt sätt utställa bilden i reklamsyfte, såframt ej beställaren förbjuder det.

Beställare av porträtt må utan fotografens samtycke låta intaga porträttet i tidning,

Norsk tekst.

§ 4.

Av et fotografisk bilde kan enkelte eksemplarer fremstilles til privat bruk, men de må ikke udnyttes i annet øyemed.

§ 5.

I tilslutning til kritiske og vitenskapelige fremstillinger er det tilladt å gjengi offentliggjorte fotografiske bilder, men bare enkelte bilder fra samme fotograf.

I et verk til bruk ved undervisning kan offentliggjorte fotografiske bilder tas inn i tilslutning til teksten.

Fotografen har krav på et vederlag, som hver av partene kan kreve fastsatt av vedkommende departement.

Eieren av et fotografisk bilde har rett til å stille det ut offentlig uten fotografens samtykke.

Et fotografisk bilde kan også forevises offentlig ved hjelp av billedoverføring eller annen teknisk innretning i samband med undervisning. Det samme gjelder ved foredrag som holdes uten vederlag, såfremt adgangen er fri og foredraget ikke tjener ervervsøyemed, eller såfremt det holdes utelukkende i velgjørende, almendannende eller annet almennyttig øyemed.

§ 8.

Er et fotografisk bilde utført etter bestilling må det ikke fremstilles i flere eksemplarer eller gjøres tilgjengelig for almenheten uten samtykke av bestilleren. Fotografen kan dog utstille bildet på sedvanlig måte i reklameøyemed, såfremt bestilleren ikke forbyr det.

Bestilleren av et portrett kan uten samtykke av fotografen la det gjengi i aviser,

Dansk tekst.

tidsskrifter eller skrifter med biografisk indhold.

§ 9.

I retsplejens og den offentlige sikkerheds tjeneste kan fotografiske billeder frit gengives og gøres tilgængelige for almenheden.

§ 10.

Retten til det fotografiske billede varer indtil 25 år er forløbet efter det år, da billedet blev offentliggjort.

§ 11.

Den, der forsætlig eller uagtsomt gengiver et fotografisk billede eller gør det tilgængeligt for almenheden i strid med denne lov, straffes med bøder eller under skærpende omstændigheder med hæfte i indtil 3 måneder.

Forseelserne påtales ikke af det offentlige, medmindre det begæres af den fornærmede eller findes påkrævet af almene hensyn.

§ 12.

Den skade som forvoldes ved en forseelse som nævnt i § 11, er den skyldige pligtig at erstatte.

Selv om gerningsmanden har handlet i god tro, kan den fornærmede i det omfang, i hvilket han har lidt tab, kræve den ved den ulovlige handling indvundne fortjeneste udbetalt.

Ulovlig fortjeneste, som ikke tillægges den fornærmede, kan kræves inddraget i statskassen.

§ 13.

Alle eksemplarer af et fotografisk billede, som i strid med denne lov er fremstillet eller gjort tilgængelig for almenheden her i riget, kan kræves inddraget ved dom til fordel for den fornærmede eller overdraget til ham mod et vederlag, der ikke overstiger

Finsk tekst.

tidskrift eller skrift med biografiskt innehåll.

9 §.

I rättsvårdens och den allmänna säkerhetens intresse må fotografisk bild fritt utnyttjas.

10 §.

Rätten till fotografisk bild gäller intill utgången av tjugufemte året efter det år, då bilden först offentliggjordes.

11 §.

Den som bryter mot bestämmelse, som i denna lag är given till skydd för rätten till fotografisk bild, straffes med böter eller, där omständigheterna äro försvårande, med fängelse.

Samma lag vare, om någon till riket, för spridning bland allmänheten inför exemplar av fotografisk bild, där exemplaren framställts utom riket under sådana omständigheter, att en dylik framställning här i riket skulle varit stridande mot denna lag.

12 §.

Den som företagit i 11 § avsedd gärning gälde målsägande ersättning för förlust eller annat förfång, som därav orsakats. Kan ansvar icke ådömas honom, vare han, där åtgärden medfört vinning, dock pliktig att intill vinstens belopp ersätta målsägandens förfång.

13 §.

Exemplar, som framställts eller gjorts tillgängligt för allmänheten i strid mot denna lag, samt kliché eller annat hjälpmedel, som varit uteslutande bestämt för dylik framställning, så ock exemplar, som införts i strid mot 11 § 2 mom., skall, såvitt ägaren

Norsk tekst.

tidsskrifter og skrifter med biografisk innhold.

§ 9.

I rettspleiens og den offentlige sikkerhets interesse kan fotografiske bilder fritt gjengis og gjøres tilgj engelig for almenheten.

§ 10.

Fotografens enerett varer inntil fem og tyve år er gått etter det år da bildet ble offentliggjort.

§ 11.

Med bøter straffes den som forsettlig eller uaktsomt gjengir et fotografisk bilde eller gjør det tilgj engelig for almenheten i strid med denne lov.

Forseelsene påtales ikke av det offentlige medmindre det begjæres av den fornærmede eller finnes påkrevet av almene hensyn.

§ 12.

Den skade som voldes ved en forseelse som nevnt i § 11, plikter den skyldige å erstatte.

Selv om gjerningsmanden har handlet i god tro eller skaden er mindre, kan den fornærmede kreve fortjenesten utbetalt.

§ 13.

Alle eksemplarer av et fotografisk bilde som i strid med denne lov er fremstillet eller gjort tilgj engelig for almenheten her i riket, kan kreves inndratt ved dom til fordel for den fornærmede eller overdratt til ham mot et vederlag som ikke overstiger fremstillings-

Dansk tekst.

fremstillingsomkostningerne. Det samme gælder plader, klicheer og andet, som kan tjene til ulovlig fremstilling af fotografiet.

I stedet for inddragning eller overdragelse kan den fornærmede kræve, at genstandene helt eller delvis skal tilintetgøres eller på anden måde gøres utjenlige til ulovligt brug. Hvis betydelige økonomiske eller kunstneriske værdier ville gå tabt, kan retten efter omstændighederne tillade, at eksemplarerne gøres tilgængelige for almenheden mod erstatning til den fornærmede.

Bestemmelserne i denne paragraf kan ikke anvendes overfor den, som i god tro har erhvervet fotografier til privat brug.

§ 14.

Denne lov gælder fotografiske billeder som er fremstillet af danske statsborgere eller her i riget af andre.

Under forudsætning af gensidighed kan ved kongelig anordning rækkevidden af lovens bestemmelser udvides i forhold til andre stater.

§ 15.

Loven gælder også fotografiske billeder som ville kunne opnå beskyttelse efter den hidtil gældende lovgivning.

Finsk tekst.

eller någon som han satt i sitt ställe förövat gärningen eller främjat den, beslagtogs och förklarats helt eller delvis förverkat. I stället för förverkande äge rätten föreskriva förstöring eller annan åtgärd till förebyggande av missbruk eller ock, där målsäganden det yrkar, att egendomen utlämnas till honom mot ersättning av tillverkningskostnaderna. Beslag sker på åtgärd av allmän åklagare, då saken hos honom till åtal anmälts samt säkerhet för kostnad och skada ställts, eller enligt förordnande av rätten.

Där det med hänsyn till det konstnärliga eller ekonomiska värdet hos exemplar, som avses i 1 mom., eller övriga omständigheter finnes skäligt, må rätten, utan hinder av vad i nämnda moment är sagt, meddela tillstånd att dylikt exemplar göres tillgj enligt för allmänheten mot särskild ersättning till målsäganden.

Vad i denna paragraf är stadgat gälle ej mot den, som i god tro för enskilt bruk förvärvat egendomen eller särskild rätt därtill.

14 §.

Laga domstol i mål om televisering i strid mot denna lag är Helsingfors rådstuvurätt.

15 §.

Brott mot denna lag må ej åtalas av allmän åklagare, där det ej anmälts till åtal av målsägande.

16 §.

Denna lag äger tillämpning på fotografisk bild, som framställt av finsk medborgare, så ock på dylik bild, som först utgivits i Finland.

Norsk tekst.

omkostningene. Det samme gjelder plater og annet som kan tjene til ulovlig fremstilling av fotografier.

Blir gjenstandene ikke inndratt, kan retten bestemme at de skal tilintetgjøres eller gjøres utjenlige til ulovlig bruk. Hvis betydelige økonomiske eller kunstneriske verdier ville gå tapt, kan dog retten etter omstendighetene tillate at eksemplarene gjøres tilgjengelige for almenheten mot erstatning til fornærmede.

Bestemmelsene i denne paragraf kan ikke anvendes overfor den som i god tro har ervervet fotografier til privat bruk.

§ 14.

Denne lov gjelder fotografiske bilder som er utført av norske statsborgere eller her i riket av andre.

Under forutsetning av gjensidighet kan Kongen utvide lovens rekkevidde helt eller delvis i forhold til andre stater.

§ 15.

Loven gjelder også fotografiske bilder som allerede er vernet ved eldre lover.

Dansk tekst.

§ 16.

Denne lov træder i kraft den
 Lov nr. 131 af 13. maj 1911 om eneret
 til fotografiske arbejder ophæves.

Finsk tekst.

Republikens president äger, under för-
 utsättning av ömsesidighet, meddela före-
 skrifter om lagens tillämpning med avseende
 å annat land.

17 §.

Denna lag skall jämväl äga tillämpning
 med avseende å fotografisk bild, som redan
 skyddas enligt äldre lag.

18 §.

Denna lag träder i kraft den 195.
 Därigenom upphäves lagen om rätt till
 fotografiska bilder den 3 juni 1927.

Norsk tekst.

§ 16.

Denne lov trer i kraft 1. januar 19 .
Lov om rett til fotografier av 11. mai 1909
oppheves.

Bemærkninger til foranstående lovudkast.

A. Almindelige bemærkninger. Historisk oversigt, nugældende lovgivning, lovudkastets baggrund.

(Oplysningerne tildels gengivet efter Torben Lund: »Billedkunsten i retlig belysning«, København 1944).

Efter at fotograferingskunsten var opfundet og videreudviklet i løbet af det 19. århundrede, gennemførtes snart i et meget stort antal lande en beskyttelse for fotografierne mod utilladt råden over deres fotografier ved gengivelse eller på anden måde. Med hensyn til den nærmere gennemførelse af denne beskyttelse var der imidlertid to forskellige muligheder, hvoraf nogle lande valgte den ene, medens andre fulgte den anden fremgangsmåde.

Dette hænger tildels sammen med den strid, som næsten lige siden fotograferingens fremkomst har stået, og som endnu ikke kan siges at være endelig udkæmpet, nemlig om, hvorvidt fotograferingen kan betegnes som kunst eller ej. Dette hænger selvfølgelig nøje sammen med, hvad man nærmere forstår ved begrebet kunst, og diskussionen skal ikke uddybes på dette sted, det er tilstrækkeligt at nævne, at den også har udøvet sin indflydelse på den retlige udformning af beskyttelsen for de fotografiske værker.

I nogle lande, således i England, Frankrig og Belgien, henregnes fotografierne i retlig henseende til kunstværkerne. Dette betyder, at der gives dem den samme langvarige og effektive beskyttelse som den, der gives den egentlige bildende kunst, men at der på den anden side også stilles den betingelse, at de skal opfylde virkelige kunstneriske krav. Fotografierne medtages ligefrem i de love, der beskytter billedkunsten, men det enkelte fotografi, for hvilket beskyttelse kræves, må finde sig i en bedømmelse af samme art som den, der gør beskyttelsen af de kunstindustrielle produkter til så vanskelig en affære (se ophavsretsbetænkning 1951 s. 95). Bernerkonventionen af 1948 (som revideret i Bruxelles, bygger på samme standpunkt.

I andre lande, herunder de nordiske lande og Tyskland, er der givet specielle beskyttelsesregler for fotografierne. Disse beskyttes ikke efter reglerne for kunstværker, selv om de efter en eenstemmig dom måtte betegnes som sådanne (dog kan det ikke anses for udelukket, at en sådan beskyttelse måtte kunne gives for en særlig individuelt udført retouchering, farvepålægning e. l.), hvorimod de henvises til særlige love, der anordner en mere kortvarig og i anden henseende begrænset beskyttelse, som så på den anden side gives til *alle* fotografier uanset deres større eller mindre kunstneriske værdi, eller deres selvstændighed eller originalitet i det hele taget. Medens de kunstværker, der beskyttes ved kunstneretslovgivningen, kan karakteriseres derigennem, at en fordeling af linier form og farver foregår ved håndens hjælp, sker denne fordeling for fotografiernes vedkommende ved hjælp af optiske, mekaniske og kemiske hjælpemidler.

Den danske lov af 31. marts 1864 om eftergørelse af kunstarbejder gav ingen beskyttelse for fotografier. Derimod vedtoges året efter en „*Lov om Eftergørelse af Fotografier m. m., loven af 24. marts 1865*“.

Beskyttelsen gaves efter lovens § 1 for følgende arter af fotografier:

- 1) Originale fotografier efter naturen,
- 2) Fotografiske gengivelser af et kunstarbejde, til hvis eftergørelse ingen har eneret.

Beskyttelsen tilkom den, som for egen regning havde frembragt sådanne fotografier, samt den, der udførte sådanne fotografier efter bestilling af en anden. I sidstnævnte tilfælde udkrævedes dog bestillerens samtykke til erhvervelse og udøvelse af retten.

Rettens indhold bestod deri, at fotografen kunne formene andre at eftergøre det af ham forfærdigede fotografi.

Erhvervelse af fotografibeskyttelse var betinget af, at fotografen opfyldte følgende to arter af formaliteter:

- a) Anmeldelse til Indenrigsministeriet af følgende indhold:
 - 1) Fotografens fulde navn.
 - 2) En tilstrækkelig betegnende beskrivelse af fotografiet.
 - 3) Forsåvidt fotografiet er en eftergørelse af et kunstværk angivelse af kunstnerens navn.
 - 4) Forsyning af ethvert af fotografen udgivet eksemplar af fotografiet med hans navn og ordet „eneberettiget“.

Beskyttelsestiden varede efter lov 1865 5 år fra anmeldelsen. Loven indeholder ingen hjemmel for en forlængelse af beskyttelsen ved fornyet anmeldelse. —

Det af regeringen i 1891 fremsatte forslag til lov om forfatterret og kunstnerret, der senere førte til loven af 19. december 1902, indeholdt i sin oprindelige skikkelse et tredje afsnit, betitlet „Om Eneret til Fotografier“. Der foresloges heri en fotografibeskyttelse, der på visse punkter betød en forbedring af den ved lov 1865 fastsatte beskyttelse, men om nogen større principiel kursændring var der dog ikke tale, og optagelsen af fotografireglerne i forslaget til lov om forfatterret og kunstnerret betød ikke, at man fra regeringens side havde ændret sit standpunkt med hensyn til fotografirettens karakter og søgte at nærme den til kunstnerretten; tværtimod udtales det i motiverne til lovforslaget, at der ikke for fotografiernes vedkommende er tale om værn for åndsframbringelser af samme selvstændige art som ved kunstnerretten. Det pågældende tredje afsnit udgik under lovens behandling i rigsdagen, og da loven i 1902 trådte i kraft, fortsatte man for fotografiernes vedkommende med den gamle lov af 1865. Samtidig med forslaget om revision af forfatter- og kunstnerretsloven af 1904 fremsattes efter revisionen af Bernerkonventionen et forslag til en ny fotografilov, der var ret omfattende og meget afvigende fra den tidligere lov. (Se T-R. 1909—10 till. A. sp. 3275—96). Forslaget mødte dog ret stærk modstand i rigsdagen (se således landst. forh. 1909—10 sp. 692), og i 1911 vedtoges en ny lov, der holdt sig meget nær op ad den gamle lov fra 1865, men dog på følgende vigtigere punkter afveg fra denne: 1) Beskyttelsens varighed forlængedes fra 5 til 10 år, 2) Det muliggjordes at gøre loven anvendelig på fremmede fotografier, således at den i 1908 reviderede Bernerkonvention, der forudsatte en vis international beskyttelse for fotografier, kunne tiltrædes, 3) Formaliteterne lettedes lidt, idet det efter lov 1911 ikke mere er nødvendigt ved anmeldelser at indsende et eksemplar af selve fotografiet, en beskrivelse af dette anses for tilstrækkelig.

En yderligere ændring bestod deri., at det udtrykkelig blev fastslået, at loven beskyttede ikke blot mod fotografisk eftergørelse men også mod anden eftergørelse. Således havde iøvrigt også domstolene tolket den gamle lov, se U.f.R. 1899 s. 176.

Den gældende lov i Danmark på fotografibeskyttelsens område er herefter lov nr. 131 af 13. maj 1911. Men denne lov er i virkeligheden *identisk med loven af 1865 med „et par ganske enkelte ændringer“* (jfr. K. Glahns kommentar fra 1912 s. 50).

I det efterfølgende skal der gives en oversigt over den danske fotografibeskyttelse, således som den er udformet i henhold til loven af 13. maj 1911, med tilhørende kgl. anordning af 26. juni 1912, hvorved de i loven indeholdte bestemmelser gøres anvendelige på fotografier, frembragte af fremmede undersåtter, for så vidt det land, hvortil fotografiets frembringer hører eller i hvilket fotografiet er udgivet for første gang, har tiltrådt Bernerkonventionen, og bek. af 17. juli 1911 om anmeldelse af eneret til eftergørelse af fotografier. Den danske retstilstand vil også til en vis grad blive sammenlignet med fremmed ret.

Redegørelsen vil blive inddelt i følgende afsnit:

- A. Rettens genstand.
- B. Rettens indhold.
- C. Rettens subjekt (herunder reglerne for bestilte fotografier).
- D. Rettens varighed.
- E. Rettens overgang til andre.
- F. Rettens beskyttelse.
 1. Betingelser. Registrering.
 2. Lovens territoriale område.
 3. Straf.
 4. Erstatning.
 5. Andre retsmidler.
 6. Påtale. Forældelse.

A. Rettens genstand.

Rettens genstand er et fotografi. Hvad der forstås herved, er omtalt foran p. 15—16. Men loven opstiller i § 1 forskellige nærmere betingelser. For det første skal fotografiet være udført „for egen regning“. Er det udført efter bestilling af en anden, gælder særlige regler, se herom nedenfor under C.

Dernæst skal det dreje sig om et originalt fotografi efter naturen eller en fotografisk gengivelse af et kunstværk. Ordet „originalt“ har kun relation til modsætningen til gengivelser af kunstværker, det betyder ikke noget særligt krav om originalitet i det enkelte tilfælde. Og selve ordene „efter naturen“ må forstås på samme måde, således at loven faktisk beskytter alle fotografier, der har et originalt motiv, herunder også portrætfotografier. Drejer det sig derimod om en fotografisk gengivelse af et kunstværk, er der kun beskyttelse, når dette kunstværk er ubeskyttet. Betragtningen er den, at såfremt det gengivne kunstværk er beskyttet, kan fotografen hos indehaveren af retsbeskyttelsen for kunstværket tilforhandle sig eneretten til gengivelse, idet denne jo er en integrerende del af kunstnerretten til værket. Det er dog irrationelt på denne måde at sætte kunstnerretten til kunstværket og eneretten til fotografiet i forhold til hinanden. De har principielt intet med hinanden at gøre. Den omstændighed, at der eksisterer en kunstnerret til det gengivne kunstværk, kan efter omstændighederne medføre, at fotografen ikke kan offentliggøre sin gengivelse af værket, men den bør ikke forhindre ham i at kunne påtale krænkelse af hans

fotografiske rettigheder. Reglen gælder alle arter af fotografier uanset den nærmere reproduktionsmåde og uanset billedets formål og indhold. Således kan også pressefotografier beskyttes efter reglerne i denne lov (de under F. 1. omtalte krav bevirker dog, at loven bliver temmelig upraktisk med hensyn til pressefotografier).

B. *Rettens indhold.* Dette består deri, at den berettigede kan formene andre at *eftergøre til salg* det beskyttede fotografi. Her er altså — modsat kunstnerretten — ikke tale om noget offentliggørelseskrav, det er selve eftergørelsen, der er ulovlig, men kun den eftergørelse, der foretages til salg. Såfremt eftergøreren har en erhvervsvirksomhed, der normalt reproducerer fotografier til salg, må formodningen tale for, at en eftergørelse af den af loven beskyttede art foreligger. Der eksisterer ikke nogen „droit moral“: der er ikke noget krav om angivelse af fotografens navn og ikke noget forbud for den, der har erhvervet gengivelsesretten, mod at gengive værket i forandret skikkelse.

Det må bemærkes, at loven beskytter mod enhver form for eftergørelse. Dette er også det sædvanlige landene over. Den svenske lov giver dog efter § 2 kun beskyttelse mod mangfoldiggørelse gennem fotografi eller kinematograf!. Den østrigske lov (§ 74) lader beskyttelsen omfatte „gengivelse, spredning, offentlig forevisning ved hjælp af optiske apparater og radioudspredning“ og går altså videre end den danske lov. Iøvrigt antages det almindeligt, at retten mod eftergørelse gælder alle grafiske reproduktionsmetoder, altså ikke blot mekanisk reproduktion, f. eks. som postkort (*danske domme i U.f.R. 1909 p. 809 og 1916 p. 413 (H.D.)*), som lykønskingskort (*dansk dom i U.f.R. 1899 p. 176*) og i blade (*fransk dom, Trib. civ. de la Seine 23. maj 1905, D.A. 1906 p. 5*), men også sådanne, der forudsætter en mellemkommende kunstnerisk virksomhed, således som *tegning (belgisk dom, Trib. civ. de Bruxelles 3. febr. 1904, D.A. 1905 p. 61, tysk dom, R.G. 22. nov. 1909, D.A. 1911 p. 79 og som gravure (schweizisk H.D., Trib. fed. 15. sep. 1899, D.A. 1900 p. 20)*. I Frankrig er det endog antaget, at et fotografi nyder beskyttelse mod at blive gengivet som *statuette* (Trib. corr. de la Seine 17. maj 1909, D.A. 1910 p. 159.)

Det gør heller ikke gengivelsen lovlig, at den sker indirekte, altså fra en reproduktion af fotografiet i stedet for direkte fra dette, jfr. de ovennævnte danske domme.

I udenlandsk retspraksis er det endvidere antaget, at fotografibeskyttelsen også gælder mod ændret gengivelse af værkerne. Som det siges i en tysk R.G.-dom 30. nov. 1908 (D.A. 1911 p. 34): „Det gør ikke gengivelsen lovlig, at man udelader visse isolerede dele af billedet, at man forandrer farven eller størrelsen eller at man tilføjer noget til billedet“. Beskyttelse er således anerkendt mod gengivelse af hovedet alene af et postkortfotografi (engelsk sag, London Stereoscopic Society v. Kelly 188, *Copinger* p. 161), mod gengivelse af et fotografi med tilføjelse af et andet fotografi (Roms H.R. 20. maj 1905, D.A. 1906 p. 102) og mod en forstørret gengivelse af et fotografi (fransk dom, Trib. corr. d'Orleans 20. okt. 1911, D.A. 1913 p. 138).

Deraf, at loven begrænser beskyttelsen til at angå eftergørelser til salg, følger, at privat benyttelse af de beskyttede fotografier er tilladt. Men iøvrigt fastsætter loven ingen undtagelsesbestemmelser fra beskyttelsen for gengivelser med samfundsbetonede formål, som tilfældet er for kunstværkers vedkommende. Visse andre lande kender sådanne undtagelsesbestemmelser, hvorefter der er fri adgang til gengivelse af fotografier til f. eks. skolebøger eller videnskabelige værker, således f. eks. den svenske lovs § 4, den italienske lovs art. 87—92 (her dog kun mod betaling).

Om retsindehaverens begrænsede beføjelser, når fotografiet er bestilt af en anden se nedenfor under C.

C. *Rettens subjekt.* Fotografiretten synes som kunstnerretten at måtte have en fysisk person som det oprindelige subjekt. Dette er efter loven den person, som har *frembragt* fotografiet. At loven forudsætter en fysisk person som den første indehaver af retten viser formentlig også § 4, der taler om de af et andet lands *undersætter* frembragte fotografier. Hvilken person kan nu siges at have frembragt fotografiet? Det behøver ikke uden videre at være den, der trykker på aftrækkeren. Og der kan heller ikke lægges nogen vægt, på loven i § 1. 1. stk. taler om den, der *for egen regning* har frembragt et fotografi. Dette betyder blot modsætning til den, der udfører et fotografi efter bestilling af en anden, jfr. § 1. stk. 2. Det er ikke den økonomiske indsats, loven beskytter. Det er derimod den særlige tekniske indsats, der bevirker, at fotografiet får sit præg, om man vil, den kunstneriske indsats, såfremt dette udtryk kan anvendes uden at fremkalde den tanke, at der skulle være tale om en egentlig kunstnerret. Der er her tale om den rette indstilling af apparatet og de rette belysningsforhold, derimod næppe om selve emnevalget. Den eller de personer, der foretager denne indsats, må betegnes som retssubjekter i lovens forstand. Der kan således være tale om en flerhed af retssubjekter. Loven giver ikke særlige regler herom, men de for forfatter- og kunstnerret gældende regler må kunne anvendes i lige måde på fotografier.

I den *engelske* autorretslov, der også beskytter fotografierne, er det fastsat (s. 21) at den, der ejer negativet, anses for ejer, og efter den østrigske lovs § 74 anses for fotografier, som fremstilles i forretningsmæssigt øjemed, foretagendets ejer som fotograf. Den danske lov kender ikke sådanne præsumptionsregler.

Som en væsentlig økonomisk ret må fotografiretten antages at indgå i formuefællesskabet mellem ægtefæller.

Om *bestille fotografier* bestemmer loven i § 1, 2. stk., at „er fotografiet udført efter bestilling af en anden, vil dennes samtykke være nødvendigt ikke blot til at erhverve den nævnte eneret, men også til at afhænde aftryk af fotografiet.“

Bestemmelsen er ret ejendommelig. Den giver for det første bestilleren ret til at være medbestemmende med hensyn til, om frembringeren af fotografiet kan opnå eneret i henhold til loven. Den giver tillige bestilleren en selvstændig ret til at modsætte sig, at fotografen — eller andre, til hvilke retten over fotografiet er overgået — afhænder aftryk af dette. Denne ret for bestilleren er tilsyneladende ikke afhængig af nogen anmeldelse til ministeriet eller af, at der er påført fotografiet noget forbehold af rettighederne. Således som bestemmelsen er formuleret, kan en hvilken som helst ejer af et fotografi (aftryk), der „afhænder“ dette, risikere at komme ud for påstand om straf og erstatning i medfør af lovens § 2.

Hele denne bestemmelses rækkevidde er yderst usikker.

Det bemærkes yderligere, at loven ikke — således som den danske kunstnerretslov af 1933 og som forskellige fremmede fotografibeskyttelseslove gør det -- indeholder særlige regler for portrætter.

D. *Fotografibeskyttelsens varighed.* Varigheden er efter lovens § 1 10 år. Fra hvilket tidspunkt denne frist skal regnes, er der strid om. *Glahn* hævder i sin kommentar p. 51, at beskyttelsen må vare i 10 år fra frembringelsen at regne under forudsætning af, at fotografiet anmeldes. I *Torben Lunds* Billedkunsten i retlig belysning er det (s. 296) fremhævet, at ordene nærmest tyder på, at fristen må regnes fra anmeldelsen. Fotografen kan efter loven sikre sig eneret for et tidsrum af 10 år *ved* at gøre anmeldelse. Det må også bemærkes, at anmeldelsestidspunktet er betydelig lettere at konstatere end frembringelsestidspunktet.

Og endelig må der henvises til, at ministeriets bekendtgørelse 17. juni 1911 forlanger originalpladen forsynet med *anmeldelsens dato*, ikke frembringelsens, hvilket tyder på, at der tillægges denne en særlig relevans.

I *engelsk ret* regnes fristen (50 år) udtrykkelig fra frembringelsen af negativet, d.v.s. fra fremkaldelsen af dette, *C o-pinger* p. 85.

Der er ikke i Danmark nogen til kunstnerretten svarende regel om, at retten først ophører ved udgangen af det år, i hvilket det årantal, som loven fastsætter, udløber. Ophøret må antages at finde sted på dato.

Den danske beskyttelsesfrist er usædvanlig kort. *Sverige* beskytter fotografiet i 15 år fra udgivelsen og *Norge* beskytter det endog i hele frembringerens levetid og i 15 år efter hans død. *Tysklands* frist er 10 år fra udgivelsen (hvorved forstås „das öffentliche angebot von Vervielfältigung“, *Osterrith* p. 64). Nyere lovgivninger, som den østrigske og italienske, regner med en beskyttelse i 20 år efter offentliggørelsen, eller, når billedet ikke er offentliggjort, 20 år fra frembringelsen. (I Italien dog for fotografier af kunstværker 40 år). I de lande, hvor fotografier beskyttes som kunstværker (England, Frankrig og Belgien), gælder retten selvfølgelig lige så længe som for disse, altså i 50 år efter frembringerens død, i England dog i 50 år fra frembringelsen.

E. Fotografibeskyttelsens overgang til andre.

Som i en alt væsentlig økonomisk ret må fotografiretten kunne overgå til andre i fuldt omfang. Der må således kunne foretages en fuldstændig overdragelse af den. Om stiltiende overdragelse af retten og overdragelse i medfør af et ansættelsesforhold kan henvises til det om kunstnerretten gældende (se *Torben Lund*: Billedkunsten i retlig belysning s. 249—51), dog bemærkes, at det ved den mere merkantilt og mindre personligt prægede fotografiret i større grad må have formodningen for sig, at retten må anses for overgået til den arbejdsgiver i hvis tjeneste fotografiet er optaget. Den *italienske* lov bestemmer ganske generelt, at hvis fotografiet er udført i medfør af en arbejdskontrakt, tilkommer retten arbejdsgiveren. Om *bestillerens* ret, når det drejer sig om et bestilt fotografi, henvises til redegørelsen ovenfor under C. Retten må også kunne overgå til andre ved kreditorforfølgning og arv som ejerens andre formuegoder, der er ikke i den danske fotografibeskyttelseslov opstillet særlige regler eller undtagelser desangående. Den svenske lov 1919 betragter fotografiretten som en rent teknisk beskyttelsesret, som har fået karakteren af en ren formueret og er overdragelig uden indskrænkning, jfr. *Eberstein* „Den svenska författarrätten“ p. 130—34, se også *Knoph* „Åndsretten“ p. 180.

F. Rettens beskyttelse.

1. *Betingelser. Registrering.* Fotografiretten opstår i Danmark ikke — som kunstnerretten — umiddelbart ved værkets tilblivelse. Loven udkræver visse formaliteter for at beskyttelse skal kunne opnås. Disse formaliteter deler sig i to grupper, hvis bestemmelser begge må være opfyldte, for at beskyttelse kan foreligge. Disse er, jfr. lovens § 1 og undervisningsministeriets bekendtgørelse af 17. juli 1911, følgende: a) Anmeldelse til undervisningsministeriet. b) Forsyning af fotografiet med visse angivelser.

ad a) Anmeldelsen skal indgives til undervisningsministeriet og må indeholde: 1) Fotografens navn eller firma; 2) En tilstrækkelig betegnende beskrivelse af motivet for det fotografi, på hvis eftergørelse der forbeholdes eneret; 3) Angivelse i centimeter af det originale pladeformat; 4) En egenhændig erklæring fra anmelderen om, at originalpladen

er mærket ved indridsning med navn eller firma, årstal og dato for anmeldelsen samt, hvis flere fotografier anmeldes i samme skrivelse, et løbenummer. Dank fotografisk forening har udfærdiget en blanket til anmeldelsen, hvilken blanket er godkendt af ministeriet. ad b) Efter loven skal eneretten tillige være afhængig af, at frembringeren forsyner ethvert af ham udgivet eksemplar af fotografiet med sit navn og ordet „eneberettiget”. (I sagen i U.f.R. 1895 p. 391 ansås eneret for erhvervet uanset at fotografens navn ikke var anbragt på selve fotografiet, men på den karton, hvorpå dette var opklæbet, og uanset at der var anvendt ordet „Eneret” i stedet for „eneberettiget”). Ministeriets bekendtg. 17. juli 1911 opstiller imidlertid under punkt 4 *yderligere* krav, nemlig at originalpladen skal være indridset med navn eller firma, årstal og dato for anmeldelsen samt evt. løbenummer. At anmeldelsens dato skal være angivet på fotografiet er måske en praktisk regel, men det samme kan næppe siges om bekendtgørelsens krav om, at originalpladen skal være mærket med indridsning, som ikke stemmer med lovens krav om, at det er de udgivne eksemplarer af fotografiet, der skal mærkes. Man kommer mere og mere ind på at optage pladerne i ganske lille format, hvorefter aftrykkene projiceres op i den ønskede størrelse. (Leicasystemet). Her er en opfyldelse af bekendtgørelsens krav meget vanskelig.

L. 1911 har opgivet det i den tidligere lov af 1865 opstillede krav om, at et eksemplar af fotografiet skal medindsendes sammen med anmeldelsen.

I andre lande er formalitetskravene væsentlig mindre vidtgående eller eksisterer slet ikke. *En anmeldelsespligt kendes således intetsteds*, hvorimod *Norge* kræver, at hvert af den eneberettigede frembragt eksemplar af fotografiet på selve billedet eller kartonen er forsynet med ordet „Eneret” og den eneberettigedes navn, og *Italien* kræver angivelse af fotografens navn og fremstillingsåret. Det sidste hænger naturligvis sammen med, at beskyttelsesfristen i Italien regnes fra fremstillingen, i Norge fra fotografens død. I *Sverige* kræves slet ingen formaliteter, og i *Tyskland* er den ved den tidligere lov 1876 fastsatte „Bezeichnungszwang” opgivet ved lov af 1907 „als starke Hemmung und Erschwerung des Geschäftsbetriebes”. Den svenske lovs undladelse af betegnelseskravet motiveres med 1) at det i visse tilfælde er vanskeligt at angive betegnelsen, 2) at betegnelsens undladelse på enkelte eksemplarer, hvilket let kan indtræffe, kan medføre skæbnesvangre følger for fotografen 3) Bernerkonventionens aversion mod formaliteter, 4) Fotografiet bør være beskyttet allerede fra negativets stadium.

2. *Lovens territoriale område*. Loven bestemmer i § 4, at „under forudsætning af gensidighed kan ovenstående bestemmelser ved kgl. anordning helt eller delvis gøres anvendelige på de af et andet lands undersætter frembragte fotografier”. Dette vil altså sige, hvad det dog havde været rimeligt om loven direkte havde udtrykt, at den principalt kun er anvendelig på de af danske „undersætter” frembragte fotografier. Ved undersætter forstås de samme, som i kunstnerretsloven benævnes som statsborgere, d.v.s. personer med indfødsret i det pågældende land.

Ved kgl. anordning af 26. juni 1912 er det fastsat, at lovens bestemmelser skal være anvendelige på fremmede undersætter, forsåvidt det land, hvortil fotografiets frembringer hører, eller i hvilket fotografiet er udgivet for første gang, har tiltrådt den i Berlin reviderede Bernerkonvention. Loven kommer herefter til anvendelse på værker fra følgende lande: Tyskland, Australien, Belgien, Brasilien, Bulgarien, Canada, Spanien, Finland, Frankrig, Storbritannien, Grækenland, Ungarn, Indien, Irland, Italien, Japan, Libanon, Luxemburg, Marokko, Monaco, Norge, New Zealand, Holland, Polen, Portugal, Rumænien, Sverige, Schweiz, Syrien, Tjekoslovakiet og Tunis. Der står udtrykkelig i

fotografilovens § 4, at det er „de ovenstående bestemmelser“, der kommer til anvendelse på de fremmede undersåtters fotografier. Dette kan ikke betyde andet end, at disse også må opfylde de af loven foreskrevne betingelser for at opnå beskyttelse efter den danske lov. Imidlertid er det et grundprincip i Bernerkonventionen, at de værker, den beskytter, opnår denne beskyttelse uden nogen formalitet, jfr. konventionens art. 4, 2. stk. *Glahn*, der er opmærksom på dette problem, udtaler p. 52, at „formaliteterne ingen betydning har i henseende til den internationale beskyttelse“. Men til at hævde dette standpunkt findes der ingen hjemmel i fotografiloven. Bernerkonventionen har ikke direkte lovkraft i Danmark i henhold til de danske statsforfatningsregler. Det kan dog næppe antages, at Danmark ikke har opfyldt sine internationale forpligtelser i henhold til konventionen, idet den nævnte bestemmelse i konventionens art. 4 efter sin ordlyd kun omfatter de rettigheder, der er tillagt „forfattere og kunstnere“, og konventionen hidtil har henført fotografierne under en særbestemmelse, art. 3.

3. *Straf.* Efter fotografibeskyttelseslovens § 2 straffes den, som gør indgreb i de ved loven hjemlede rettigheder med bøder fra 20 kr. til 1 000 kr. Samme straf påhviler forhandleren såvel som den, der her i riget til salg indfører andetsteds forfærdigede, ifølge loven uberettigede efterligninger.

Loven fastsætter ikke de subjektive krav til den straffbare handling. Det må da antages, at kravene er de sædvanlige for straffbare handlinger uden for straffeloven gældende, nemlig at der skal foreligge forsæt eller uagtsomhed, jfr. *straffelovens* § 19.

4. *Erstatningskrav.* Den, der gør indgreb i de ved fotografiloven hjemlede rettigheder, skal give den forurettede fuld erstatning. Pligt hertil påhviler også forhandleren samt den, der indfører de uberettigede efterligninger, fot.lov. § 2. Heller ikke her findes i loven optaget subjektive betingelser. Disse må da formodes at være de sædvanlige i erstatningssager uden for kontraktforhold gældende, nemlig at der må foreligge forsæt eller uagtsomhed, grov eller simpel. For at kunne anerkende erstatningspligt i tilfælde af ikke-culpøse indgreb i retten måtte der foreligge en udtrykkelig hjemmel i loven. Ved erstatningens beregning er den i forfatter- og kunstnerretslovens § 17 indeholdte regel anvendt analogisk af højesteret, se U.f.R. 1916 p. 413.

5. *Andre retsmidler.* Plader og andet udelukkende til den ulovlige eftergørelse brugbart materiale og samtlige her i riget forefundne, til salg bestemte eksemplarer af eftergørelsen skal konfiskeres og tilintetgøres, medmindre den forurettede fordrer sig disse udleverede, i hvilket tilfælde afdrag derfor gøres i den ham tilkommende erstatning, § 2. Dette retsmiddel må antages at kunne benyttes ved ethvert indgreb i retten, analogt med hvad tilfældet er inden for kunstnerretten. Er der ingen erstatning at gøre modregning i vedrørende betalingen for udleveringen af materialet, må dette betales kontant efter vurdering.

6. *Påtale. Forældelse.* Efter fotografilovens § 3 kan søgsmål for overtrædelse af loven kun iværksættes af den forurettede, og påtale kan kun antages, når den finder sted inden „år og dag“. (1 år og 6 uger, jfr. D.L. 5—2—4). Loven nævner ikke, fra hvilket tidspunkt forældelsesfristen skal begynde at løbe. Skal det være fra det tidspunkt, hvor den ulovlige handling har fundet sted eller fra det tidspunkt, hvor den berettigede får kendskab til handlingen? Det sidste kan måske antages, ellers ville forældelsesreglen være for drastisk.

Som det vil fremgå af den foranstående gennemgang af den danske retsstilling på

fotografibeskyttelsens område, er den nuværende lov yderst ufuldkommen. Loven trænger på mange punkter til nærmere udbygning og forklaring, og adskillige af dens regler har allerede i mange år været håbløst forældede.

For det første må beskyttelsesfristen karakteriseres som alt for kort. Adskillige fotografier, hvad enten de udmærker sig ved en særlig kunstnerisk indsats eller deres særpræg består i indfangelsen af en bestemt situation, bevarer deres kommercielle værdi langt ud over de 10 år, som loven fastsætter som maksimumsgrænsen for beskyttelsen. Hertil kommer, at de komplicerede krav der stilles som betingelse for beskyttelsens opnåelse (anmeldelse, forbeholdsklausul på alle kopier af fotografiet, indridsning i pladen) bevirker, at loven i vidt omfang bliver ineffektiv. De opstillede krav svarer aldeles ikke til moderne fotografimæssige metoder (f. eks. anvendelsen af Leica-systemet). I forhold til det meget store antal fotografier af virkelig kunstnerisk eller historisk værdi, som årlig optages herhjemme, er det antal, som opnår lovens beskyttelse uhyre ringe. Enten er metoden til at opnå beskyttelse for besværlig eller også er fotografen overhovedet ikke i stand til at opfylde lovens og bekendtgørelsens krav (det må erindres, at loven med ganske små ændringer af 1911 hidrører fra 1865). Vi står i virkeligheden i alt væsentligt — i modsætning til alle andre kulturstater — uden nogen virksom fotografibeskyttelse her i Danmark.

Beskyttelsen er, hvis den opnås, effektiv for så vidt angår eftergørelser af fotografiet, men der er ingen beskyttelse mod forevisning af fotografiet i erhvervsmæssigt øjemed, f. eks. kan en fremviser basere et program helt og holdent på erhvervsmæssig dreven forevisning af en fotografs frembringelser ved lysbilleder e. 1. uden nogen kompensation til fotografen. Der er heller ingen beskyttelse mod forevisning i fjernsyn, og der er ingen „droit moral“.

Foruden disse reelle indvendinger kan der også fremføres megen kritik mod loven i rent lovteknisk henseende. Der kan herom henvises til den detaljerede gennemgang i det foregående.

De gældende finske, norske og svenske love indeholder betydelig mere detaljerede og velgennemtænkte regler. Som eksempel kan det nævnes, at den norske lov af 11. maj 1909 fastsætter beskyttelsen som en eneret til ved en hvilken som helst fremgangsmåde at gengive billedet samt at sælge eller på anden måde udbrede gengivelser deraf. Retten er betinget af angivelse af navn og ordet „Eneret“ på selve billedet eller kartonen, men ikke af anmeldelse. Loven fastsætter udtrykkelige undtagelser fra beskyttelsen, nemlig gengivelse af et enkelt eksemplar til personlig, ikke-erhvervsmæssig brug samt i bøger til skolebrug og i videnskabeligt øjemed. Fotografens navn og ordet Eneret skal også angives ved disse tilladte lån. Loven indeholder også nogle bestemmelser om overgang af retten. Den kan overdrages helt eller delvis og den går i arv efter de sædvanlige regler. Om overdragelsen opstiller loven følgende yderligere formodningsregler: Såfremt den berettigede ikke har taget forbehold derimod, følger med erhvervelsen af ret til gengivelse af et fotografi altid retten til helt at disponere over den deraf frembragte kliche, men iøvrigt ikke ret til videre anvendelse and betinget ved overdragelsen.

Om varigheden af retten bestemmer den norske lov følgende: udgives billedet med angivelse af personnavn, ophører retten 15 år efter udløbet af det kalenderår, i hvilket den første indehaver er død. (15 år efter den længstlevendes død, hvis der er flere berettigede). Ud gives billedet i et firmas navn uden opgivelse af personnavn, ophører eneretten 15 år efter udløbet af det kalenderår, i hvilket billedet offentliggjordes.

Endelig tilføjes, at loven indeholder fyldestgørende regler vedrørende retsmidlerne, vedrørende de subjektive betingelser for anvendelsen af disse og vedrørende forældelse af retskravet.

løvrigt bemærkes, at fotografens retsbeskyttelse i høj grad efter den norske lov modificeres, når der er tale om bestilte billeder eller portrætter, idet loven indeholder en række enkeltregler om bestillernes og den portrætteredes retsstilling.

Selv denne norske lov, der dog hvad effektivitet angår i uhyre grad overstiger den danske, betragtes dog som mangelfuld og forældet og påtænkes nu afløst af en til det danske lovudkast svarende ny lov, se foran s. 9—17.

En ny tilskyndelse til at tage spørgsmålet om en revision af fotografibeskyttelsesloven af 1911 op ligger nu i den udformning, *Bernerkonventionen* har fået gennem revisionen i Bruxelles i 1948. Hidtil har fotografierne været omtalt i konventionens art. 3, hvor det blot har været sagt, at konventionen finder anvendelse på fotografiske arbejder og på arbejder, som er fremstillede ved en lignende fremgangsmåde, og at de kontraherende lande er pligtige at sikre beskyttelsen af disse værker. De i den danske lov optagne bestemmelser, hvorefter beskyttelsen er afhængig af en række, tildels meget vanskeligt opfyldelige betingelser, har hidtil måske kunnet forenes med Bernerkonventionen på grund af dennes ubestemte formulering på fotografibeskyttelsesområdet.

I den nye skikkelse har Bernerkonventionen nu for fotografiernes vedkommende fået den form, at art. 3 er udgået og at fotografierne er blevet henregnet under de litterære og kunstneriske værker, der skal beskyttes i medfør af art. 2. Herefter er der nu ingen tvivl om, at reglen i art. 4, 2. stk. også har gyldighed for de kunstnerisk udførte fotografier. I art. 4, 2. stk. siges det, at nydelsen og udøvelsen af de i konventionen hjemlede rettigheder ikke er undergivet nogen formalitet. Ved en tiltrædelse af den reviderede konvention forpligter Danmark sig herefter til at yde fotografibeskyttelse uden formalitetskrav til kunstnerisk udførte fotografier, der hidrører fra et af Bernerunionens lande. Formaliteter kan opretholdes i forhold til de danske fotografier, men det ville vel være en anomali at indrømme fremmede statsborgere en bedre og lettere opnåelig beskyttelse end den, der skal gælde for danske statsborgere på dette område. *Under alle omstændigheder er en revision af fotografiloven af 1911 nødvendig (lovens § 4), hvis Bernerkonventionen af 1948 skal tiltrædes af Danmark.*

Bernerkonventionen af 1948 er (i dansk oversættelse) trykt i betænkningen af februar 1951 vedr. udkast til lov om ophavsretten til litterære og kunstneriske værker s. 46—57.

B. Motiver til lovforslagets enkelte paragraffer.

(For de bestemmelsers vedkommende, der er ligeartede med udkastet til lov om ophavsret til litterære og kunstneriske værker vil der blive henvist til den herom i februar 1951 afgivne betænkning).

§ 1.

Rettens subjekt, genstand og indhold.

Rettens oprindelige subjekt er altid den, der har fremstillet det fotografiske arbejde. Heri er der ikke foretaget nogen ændring i forhold til den nugældende lov, se herom foran s. 22. Retten kan af fremstilleren overdrages til andre, den kan også overgå til andre ved arv og ved kreditorforfølgning.

Rettens genstand er „et fotografisk billede“. Om forskellen på dette og på det værk, der beskyttes efter kunstnerrettens regler, se foran s. 20. Efter forslaget beskyttes — lige som efter gældende lov — ethvert fotografi uanset dettes større eller mindre kunstneriske

værdi, se foran s. 20. I 2. stk. er optaget en regel om, at billeder, som er fremstillet på en med fotografering ligearartet måde beskyttes som fotografier. Den gældende finske lov nævner eksempelvis auto- og fototypi, heliogravurer og andre lystryk, jfr. også Bernerkonvention 1948, art. 2.

Rettens indhold er, at den berettigede kan forhindre andre i uden hans samtykke — som kan han gøre afhængig af en økonomisk ydelse — dels at eftergøre fotografiet gennem en hvilkensomhelst teknik, dels at gøre billedet tilgængeligt for almenheden. Den førstnævnte form for beskyttelse gælder allerede efter loven af 1911, medens denne ikke kender nogen beskyttelse mod, at billedet gøres tilgængeligt for almenheden. En sådan beskyttelse må imidlertid anses for påkrævet. Billedet kan gøres tilgængeligt for almenheden gennem forevisning i form af lysbilleder, gennem fjernsyn og gennem offentlig udstilling. Rimelige undtagelser fra disse beskyttelsesregler er optaget i udkastets paragraffer 4, 5, G og 7.

Der er *ingen* beskyttelse imod, at en anden fotograf benytter det *samme motiv* som fotograf nr. 1.

Udkastet har ikke opretholdt den nugældende regel om, at beskyttelsen er betinget af opfyldelsen af forskellige formaliteter, således anmeldelse til undervisningsministeriet og angivelse af forskellige oplysninger på såvel pladen som de udsendte eksemplarer af fotografiet. Foran s. 26 er det fremhævet, hvorledes de eksisterende formalitetskrav har bevirket, at den gældende lov har været næsten uden anvendelse. I intet andet af de nordiske lande har man hidtil kendt anmeldelsespligt som betingelse for opnåelsen af fotografi-beskyttelse, og kun i Norge har man hidtil haft et krav om, at hvert eksemplar af fotografiet på selve billedet eller på kartonen skal være forsynet med ordet „Eneret” og den eneberettigedes navn. Kommissionen er enig om, at alle formalitetskrav, både i den norske og i den danske lov bør udgå. Det kan ikke ses, at der er tilstrækkelig grund **til**, at fotografens eneret skal gøres betinget af opfyldelsen af besværlige formaliteter, når der ikke stilles tilsvarende krav for såvidt angår litterære eller kunstneriske værker. Kommissionen er enig med den af de norske fotografers organisation fremholdte betragtning, at en opretholdelse af kravet om, at hvert eksemplar af fotografiet skal være forsynet med visse angivelser let vil kunne føre til, at fotografen mister sin ret ved et øjeblikks uopmærksomhed eller ved et rent uheld. Til den, som ønsker at kopiere eller på anden måde bruge et af en anden optaget fotografi bør man, på samme måde som når det drejer sig om et maleri eller en tegning, kunne stille det krav, at han regner med fremstillers ret som bestående, så længe han ikke har vished for, at beskyttelsestiden er udløbet. Se også foran s. 22.

Endelig kan det anføres, at Bernerkonventionen af 1948, som nævnt s. 27 kræver, at formalitetskravet opgives.

§ 2.

Fotografens »droit moral«.

Det må anses som en væsentlig mangel ved den nugældende fotografibeskyttelseslov, at den ikke giver fotografen nogen såkaldt „droit moral” beskyttelse. Det er denne mangel, der søges afhjulpet gennem udkastets § 2. I alle tilfælde, hvor en anden end fotografen selv udgiver eller på anden måde offentliggør et fotografisk billede, har han pligt til at respektere værkets integritet, lige som offentliggørelsen ikke iøvrigt må foregå på en sådan måde, som er krænkende for fotografens anseelse som fotograf, f. eks. i uværdige omgivelser. Alt må her afhænge af det gængvne billedes karakter og kvalitet. Fotografen

har tillige krav på at få sit navn angivet på eller ved billedet i det omfang, i hvilket god skik på dette område tilsiger det. Reglerne er med forsæt lagt så tæt op ad de i udkastet til lov om ophavsret optagne tilsvarende regler som muligt, og der kan med hensyn til enkeltheder vedrørende forståelsen henvises til opliavsretsbetænkningen s. 104—08.

Dansk fotografisk forening har ønsket, at der i loven skal stilles krav om, at navnet skal angives på ethvert aftryk af fotografiet eller, hvis dette ikke kan ske, i umiddelbar tilknytning til aftrykket. Den danske forlæggerforening ønsker på den anden side hjemmel for, at fotografens navn, når fotografier gengives i bøger, skal kunne bringes enten under billedet, eller i en særlig billedfortegnelse, bag på bogens titelblad eller under indholdsfortegnelsen.

Kommissionen har fundet det vanskeligt at formulere en bestemmelse vedrørende navngivelseskravet, der dækker alle i praksis forekommende muligheder. Man er nødsaget til, på samme måde som det er sket i udkastet til ophavsretsloven, at henvise til, hvad der er skik og brug inden for de kredse, der bærer sig fornøftigt og hæderligt ad. Navngivelseskravet skal i almindelighed ske fyldest, men der kan være tilfælde, hvor en angivelse af fotografens navn, navnlig hvor det drejer sig om et billede uden nogen særlig individualitet, vil forekomme urimeligt. Med hensyn til anbringelsesmåden vil den af Forlæggerforeningen skitserede i almindelighed være at anse som tilstrækkelig, i hvert fald hvor det drejer sig om et almindeligt, illustreret værk og ikke et værk, hvis særlige formål er at vise forskellige fotografers fotografiske præstationer. I sidstnævnte tilfælde bør fotografens navn angives ved hvert billede for sig.

Det er „fotografen“'s navn der skal angives. Hvad der forstås ved „fotografen“ er omtalt under motiverne til § 1. Dansk fotografisk forening ønsker, at navngivelsespligten skal kunne fyldestgøres ved angivelse af fotografens navn eller firma. Hvis billedet er blevet til inden for en fotografisk virksomhed gennem flere personers samvirken, vil det ofte være naturligt at anse virksomheden som fotograf, og en angivelse af firmanavnet vil da være det korrekte. Det her anførte viser iøvrigt, at fotografiretten i modsætning til kunstnerretten må betragtes som en i det væsentlige økonomisk præget ret af samme art som patentretten og mønsterretten, og det uanset at man har fundet det rigtigt tillige at foreslå de i nærværende paragraf optagne regler vedrørende „droit moral“.

§ 3-

Formodningsregel med hensyn till, hvem der kan råde over fotografiretten.

Reglen svarer til den for ophavsrettens vedkommende foreslåede, se ophavsretsbetænkning § 7, motiverne s. 112. I nærværende udkast er tillige indføjjet ordet firma. Dette hænger sammen med, at det, som anført i motiverne til § 2 (i slutningen) ikke er udelukket at anse en fotografisk virksomhed som fotograf.

Fra forskellig side har det været ønsket, at der skulle gives detaljerede lovregler for forholdet mellem personalet og virksomheden forsåvidt angår den fotografiske ejendomsret til de fotografier, der optages i virksomheden. En ordning er for opfinderrettens vedkommende foreslået i den af en kommission den 10. marts 1951 afgivne betænkning angående arbejdstageres opfindelser. Nærværende kommission har imidlertid fundet, at forholdene i de forskellige virksomheder (fotografiske atelier, bladforetagender o. s. v.) er for forskellige til, at generelle regler med udbytte lader sig opstille, men at disse spørgsmål bør reguleres gennem aftaler, praksis og sædvane.

§ 4.

Fremstilling af eksemplarer til privat brug.

Svarer til § 11, 1. stk. i udkast til lov om ophavsret, se betænkningen s. 116—17.

Fotograferne ønsker, at kopieringsadgangen kun skal være knyttet til fotografier, der har været offentliggjort, hvorved der ville opnås fuldstændig ensartethed med bestemmelsen i § 11, 1. stk. i udkastet til lov om ophavsret. Imidlertid ligger forholdet noget forskelligt for fotografiernes vedkommende, hvor en offentliggørelse ikke er noget så regelmæssigt og normalt som for litterære værkers vedkommende. En optagelse af dette krav ville derfor betyde en større indsnævring her end for ophavsrettens vedkommende og det er kommissionen meget tilbage for.

Fra fotografernes side er der dernæst fremført krav om, at en fri fremstilling af et fotografi til privat brug ikke må ske ved hjælp af en fotografisk erhvervsvirksomhed. Det forekommer hyppigt, at en kunde hos en anset fotograf bestiller en enkelt kopi og derefter lader et billigt atelier fremstille de aftryk, han har brug for. Ofte er resultatet i kvalitetsmæssig henseende ringe, således at fotografen lider skade både økonomisk og prestigemæssigt.

Kommissionen er klar over, at sådanne misbrug finder sted, og har haft en vis sympati for at give regler, der kunne hindre dem. Imidlertid er man meget tilbage fra at give en generel regel af den af fotografene foreslåede art, der ville omfatte både de i kunstnerisk henseende højt stående billeder og den store mængde af ganske almindelige billeder, med hensyn til hvis kopiering reglen ville være en alvorlig hindring, og man har ikke anset det for muligt at opstille særlige regler for de mere fremragende fotografier. Man ønsker imidlertid at påpege, at misbrug af den nævnte art, for så vidt angår den prestigemæssige side af sagen vil kunne rammes af nærværende lovudkasts § 2, 2. stk. og for så vidt angår den økonomiske skade efter omstændighederne af § 15 i loven om uretmæssig konkurrence. Endelig vil man understrege, at der må lægges afgørende vægt på de ord i lovudkastet, der bestemmer, at der uden fotografens samtykke kun må fremstilles *enkelte* kopier af hvert billede, og at de fremstillede kopier *ikke må udnyttes i noget ikke-privat* øjemed.

§ 5.

Lån til kritiske og videnskabelige fremstillinger.

Reglen svarer ganske til § 13, 2. stk. i udkastet til lov om ophavsret, se betænkningen s. 121—22.

Dansk fotografisk forening vil kun gå med til gratis låneret til brug for anmeldelser af et værk, i hvilket der er optaget fotografier. Til almindelige kritiske fremstillinger anerkendes ingen låneret og til videnskabelige værker kun en adgang til lån mod vederlag.

Den danske forlæggerforening ønsker adgang til at låne gratis til alle skolebøger, kritiske og videnskabelige fremstillinger.

Kommissionen ønsker at fremhæve, at der er den forskel på videnskabelige værker og skolebøger, at de sidstnævnte i almindelighed udgives i erhvervsøjemed hvilket sjældent vil være tilfældet med de førstnævnte. Dette er motiveringen for den forskel, kommissionen har gjort mellem de videnskabelige værker i § 5 og skolebøgerne i § 6.

I den gældende fotografilov savnes iøvrigt ganske „låneregler“ vedrørende de beskyttede fotografier, hvilket må anses som en mangel.

Lån til skolebøger.

Denne paragraf svarer til reglerne vedrørende lån af kunstværker til skolebøger i udkast til lov om ophavsret § 15, 2. stk., se motiverne s. 123—25.

Se iøvrigt det ovenfor under motiverne til § 5 anførte.

t >

Udstilling og forevisning af fotografier.

1. stk. Offentlig udstilling af eksemplarer. En tilsvarende regel er foreslået for kunstværkers vedkommende i udkastet til lov om ophavsret § 23, 1. stk., se motiverne s. 133—34. Dansk fotografisk forening kan kun tiltræde en ret for ejeren af en fotografisk kopi **til** at lade denne udstille på et kunstgalleri med angivelse af fotografens navn. Dette sidste følger dog af udkastets § 2. Drejer det sig derimod om en anvendelse af en fotografisk kopi i erhvervsmæssigt øjemed, ønsker fotografene kontrol hermed. Det anføres, at fotografier ofte bruges f. eks. af forretningsdrivende til vinduespyntning e. l., det såkaldte „blikfang“. Kommissionen finder dog, at en ejer af en lovlig erhvervet fotografisk kopi bør have fuld dispositionsret over den; en anbringelse i et udstillingsvindue, der virker i særlig grad kompromitterende for fotografens kunstneriske anseelse kan forhindres gennem anvendelse af udkastets § 2. Længere har man ikke ment at kunne gå i retning af at beskytte fotografernes interesser med hensyn til afhændede kopier.

2. stk. Medens forevisninger ved hjælp af optiske eller tekniske hjælpemidler (f. eks. lysbilleder, fjernsyn) i almindelighed bør være fotografens eneret undergivet, tilsiger hensynet til almenhedens interesser, at der gøres visse undtagelser herfra, hvor det drejer sig om forevisning af fotografier i forbindelse med foredrag, der afholdes i pædagogiske, velgørende eller andre almennyttige øjemed og ikke med formål af rent erhvervsmæssig art.

Man har fundet det rimeligt at formulere disse undtagelsesbestemmelser i så nær tilknytning som muligt til de regler, som kommissionen har foreslået vedrørende fremførelse af litterære og musikalske værker for almenheden, se herom udkastet vedrørende ophavsret § 18, 2. stk., motiverne s. 127—29.

e o

Bestilte fotografier.

Den irrationelle og vanskelig forståelige regel i den nugældende fotografilov på dette område er omtalt foran s. 22.

Nærværende udkast har ikke optaget regler om overgang af fotografiretten til andre i lighed med de herom for ophavsretten foreslåede bestemmelser, se udkast til lov om ophavsret kap. III. Det er en selvfølge, at fotografiretten som en i det væsentlige økonomisk ret kan overgå til andre ved overdragelse og ved arv, ligeledes som kreditorforfølgning heller ikke bør være udelukket, men man har ikke ønsket at gøre nærværende lov for kompliceret og har derfor afstået fra nærmere regulerende bestemmelser vedrørende denne overgang af retten. Parterne kan ved aftale ordne sig som de vil. Dog må det bemærkes, at i medfør af § 2 omfatter en overdragelse af fotografiretten ikke uden videre en ret for erhververen af retten til at træffe bestemmelse om undladelse af at nævne fotografens

navn, ligesom han heller ikke efter forgodtbefindende kan ændre billedet eller anbringe det i uværdige omgivelser. Om overgang af retten i kraft af et ansættelsesforhold se foran s. 23 og s. 29 (virksomheder).

Ved den foreslåede regel i § 8, 1. stk. sker der ikke nogen overgang af fotografirretten til bestilleren, men der er blot opstillet den — mellem parterne fravigelige — regel, at fotografen ikke kan disponere over billedet uden bestillerens samtykke. Da der ofte, ikke blot ved portrætter, men ofte også ved andre bestilte fotografier, ligger personlige interesser bag bestillingen, har man fundet det bedst stemmende med de faktiske forudsætninger at opstille den nævnte regel.

Bestillerens retsstilling er herefter den, at han ikke uden videre kan offentliggøre eller lade offentliggøre det bestilte billede. Betalingen vil normalt kun være ydet med henblik på fremstilling af eksemplarer til privat brug. Men reglen er kun deklaratorisk. Den gælder kun, hvis ikke andet er aftalt eller må anses forudsat. Hvis f. eks. et blad bestiller et fotografi er det en selvfølge, at det kan gengives i bladet, og hvis en forlægger bestiller et fotografi til et bestemt værk er det ligeledes en ganske selvfølgelig forudsætning, at fotografiet kan reproducere i bogen, og at den fotografiske eneret *forsåvidt* er overgået til forlæggeren. Den foreslåede særregel om, at bestilleren af et portræt uden fotografens samtykke kan lade billedet gengive i aviser, tidsskrifter eller skrifter med biografisk indhold, stemmer med hvad der er skik og brug. Reglen i udkastets § 2 må erindres her.

Ligeledes er det skik og brug, at fotografen uden bestillerens samtykke anvender billedet i reklameøjemed, f. eks. i udhængsskabe, og reglen i § 8, 1. stk., 2. pkt. er i overensstemmelse hermed, men man har dog anset det for ønskeligt at give bestilleren en udtrykkelig adgang til at forbyde en sådan brug. Iøvrigt har man — i overensstemmelse med den nugældende fotografilov — ikke opstillet særregler vedrørende de portrætterede personer, „Retten **til** eget billede“, idet man ikke anser sådanne regler for hjemmehørende i en lov af denne art, se herom betænkning vedrørende ophavsretslovgivningen s. 90.

§ 9.

Lån til brug i retsplejens tjeneste in. v.

Den foreslåede regel, der må anses for nødvendig til brug ved efterlysninger af personer, billeder af gerningssteder o. l., forefindes i de fleste fotografibeskyttelseslove, se således den nugældende norske lovs § 8.

§ 10.

Fotografibeskyttelsens varighed.

Om beskyttelsesfristen i en række lande se foran s. 23. Den i den nugældende lov fastsatte beskyttelsesfrist på 10 år må anses for at være alt for kort, jfr. s. 26. Fotograferne har erklæret sig for efter omstændighederne tilfredse med en beskyttelsesfrist på 25 år efter billedets offentliggørelse. Det vil ofte være lettere at konstatere offentliggørelsesåret end optagelsesåret. Bernerkonventionen af 1948 tillader i art. 7, 3. stk. en kortere beskyttelsestid for fotografier end den for andre kunstværker gældende.

§ 11.

Straf. Påtale.

Reglen svarer til ophavsretslovudkastets § 52. Det bemærkes, at patentloven og mønsterloven indeholder regler om straf af hæfte i indtil 6 måneder i gentagelsestilfælde. Der kan i det hele henvises til bemærkningerne til ovennævnte § 52, se betænkningen s. 176—77.

§ 12.

Erstatning.

Bestemmelsen svarer til § 53 i udkastet vedrørende ophavsret til litterære og kunstneriske værker, se betænkningens s. 177—78 og *Torben Lund* i Festskrift til Henry Ussing, maj 1951, s. 313—27. Dog er i nærværende forslag udeladt reglen om en oprejsning for skade af ikke-økonomisk art. Det hænger sammen med det her fremhævede (se s. 22) syn på fotografiretten som en i det væsentligste økonomisk præget ret.

§ 13.

Inddragning af ulovlige eksemplarer.

Svarer ganske til § 54 i udkastet til lov om ophavsret, se betænkningen s. 178—79.

§ 14.

Lovens territoriale **rækkevidde**.

Efter den gældende lov beskyttes umiddelbart efter loven alene fotografier, der er frembragt af danske statsborgere. Inden for ophavsretten til litterære og kunstneriske værker ligestilles imidlertid med værker, der er frembragt af danske statsborgere, tillige værker, der er udgivet i Danmark, jfr. også Bernerkonventionens art. 4, 3. stk. For fotografibeskyttelsens vedkommende har man på samme måde ment at måtte ligestille de fotografier, der er fremstillet her i Danmark af fremmede statsborgere med de, der er fremstillet af danskere.

2. stk. svarer ganske til bestemmelsen i udkastet til lov om ophavsret § 57, se herom betænkningen s. 182—84. Bestemmelsen er nødvendig, hvis Bernerkonventionen af 1948 skal kunne ratificeres.

§ 15.

Overgangsregler.

Denne bestemmelse svarer til almindelig koutume vedrørende overgangsregler på ophavsrettens og beslægtede områder, se udkastets § 58 og ophavsretsbetænkningen s. 184—85.

